

AJANKOHTAISTA PERUS- JA IHMISOIKEUKSISTA – IHMISOIKEUSKESKUKSEN KOTIMAAN KATSAUS 3/2017

Ratifiointit, kansainvälinen raportointi ja vierailut

Suomelle suosituksia saamelaisten tilanteesta, vihapuheesta ja ei-kansalaisten asemasta
Suomen vuonna 2015 antamaa, rotusyrjinnän poistamista koskevaa raporttia käsiteltiin YK:n rotusyrjinnän vastaisessa komiteassa toukokuussa. Suomi sai kiitosta esimerkiksi yhdenvertaisuuslain uudistamisesta sekä kansallisten perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelmien hyväksymisestä. Komitea ilmaisi huolensa rasististen viharikosten ja vihapuheen lisääntymisestä sekä siitä, ettei saamelaisten maoikeuksia ja perinteisiä elinkeinoja suojella riittävästi. Komitean erityiseen seurantaan nostamat suositukset koskivat esimerkiksi saamenkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaamista, ei-kansalaisten yhdenvertaisuuden ja oikeusturvan takaamista maastapoistamistapauksissa sekä paperittomien tehokasta pääsyä kohtuuhintaisiin ja riittäviin terveyspalveluihin.

[Ulkoasiainministeriön tiedote](#)

Suomi yleismaailmallisessa ihmisoikeustarkastelussa

YK:n yleismaailmallisen määräaikaistarkastelun (UPR) kolmas kierros käynnistyi toukokuussa ja Suomi oli tarkasteltavana ensimmäisten valtioiden joukossa. Tällä kierroksella Suomi sai 153 suositusta 70 valtiolta. Viime kierroksen tapaan monet suosituksista liittyivät rasismiin, syrjintään ja vihapuheeseen sekä naisiin kohdistuvaan väkivaltaan ja sopimusratifiointeihin. Useat valtiot, kuten Ruotsi, Kanada, Hollanti ja Meksiko suosittivat Suomea poistamaan lisääntymiskyvyttömyysvaatimuksen sukupuolen oikeudellisen vahvistamisen edellytyksistä. Myös ihmisoikeuskasvatus mainittiin suosituksissa aiempaa useammin. Suomen tulee ilmoittaa kantansa suositukseen kirjallisesti viimeistään ihmisoikeusneuvoston syyskuun 2017 istunnossa.

[Ihmisoikeuskeskuksen tiedote](#)

[Ulkoasiainministeriön tiedote](#)

Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitea arvioi ikääntyvien työttömien sosiaaliturvaa

Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitea arvioi Suomea koskevassa ratkaisussaan ikääntyville maksettavien työttömyysetuuksien riittävyyttä. Se totesi, että työttömyyspäivärahan lisäpäiviin oikeutettujen ikärajan nostaminen tai työttömyyseläkkeen poistaminen eivät sellaisenaan loukkaa Euroopan sosiaaliseen peruskirjaan sisältyvää veloitetta, jonka mukaan valtion on pyrittävä asteittain nostamaan sosiaaliturvajärjestelmänsä tasoa. Komitea katsoi kuitenkin ikääntyville työttömille maksettavan työmarkkinatuen olevan tasoltaan liian alhainen, vaikka siihen yhdistettäisiin muita etuuksia. Seuraavaksi ratkaisua käsitellään Euroopan neuvoston ministerikomiteassa.

[Komitean ratkaisu](#)

[Ulkoasiainministeriön ja sosiaali- ja terveystieteiden tiedote](#)

Korkean tason vierailuja Suomessa

EU:n perusoikeusviraston (FRA) johtaja Michael O'Flaherty vieraili Suomessa toukokuussa. O'Flaherty osallistui Ihmisoikeuskeskuksen ja oikeusministeriön järjestämään seminaariin kansallisesta perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelmasta. Lisäksi hän tapasi hallituksen ministereitä ja muita viranomaisia sekä kansalaisyhteiskunnan edustajia. Myös Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutettu Nils Muižnieks vieraili Suomessa kesäkuun alussa. Maavierailu oli Muižnieksin kaudella järjestyksessään toinen.

[FRA:n tiedote](#)

[Linkki perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelmaseminaarin tallenteeseen](#)

Selvitykset ja tutkimus

Pilottihanke ihmisoikeuskriteerien käytöstä julkisissa hankinnoissa

Yritysvastuujärjestö Finnwatch ja Suomen valtion yhteishankintayksikkö Hansel Oy käynnistävät yhteisen projektin, jonka tarkoituksena on luoda konkreettisia kriteereitä julkisten hankintojen sosiaalisen vastuun arvioimiseksi. Yhteistyöhankkeessa kokeillaan ihmisoikeuksia koskevien kriteerien käyttöä valtion tietokoneiden hankinnassa. Hankkeen tavoitteena on levittää parhaita käytäntöjä muille julkisille hankkijoille valtionhallinnossa ja kuntasektorilla.

[Finnwatchin tiedote](#)

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta

Finnair laiminlöi kohtuullisten mukautusten järjestämisen

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi Finnair Oyj:n syrjineen liikuntavammaista matkustajaa, kun se oli edellyttänyt tätä ostamaan lentokoneesta kolme vierekkäistä istumapaikkaa. Henkilön toinen jalka oli jäykistetty siten, että sitä ei pystynyt taivuttamaan, minkä vuoksi hän tarvitsi tilaa useamman istumapaikan verran. Lautakunnan mukaan yhtiön toiminnan liiketaloudellinen perusta ja vapaus hinnoitella tuotteensa eivät sellaisenaan vapauta tavaroiden ja palvelujen tarjoajaa yhdenvertaisuuslain mukaisesta velvollisuudesta tehdä kohtuullisia mukautuksia. Kun otettiin huomioon matkustajan vamman erityislaatuisuus ja oletettava harvinaisuus sekä se, että kohtuullisten mukautusten tarvetta arvioidaan aina tapauskohtaisesti, lautakunta katsoi, että kohtuullisen mukautuksen tekeminen ei olisi yleisemmin vaikuttanut Finnairin hinnoitteluvapauteen. Se, että matkustajan edellytettiin maksavan kolmen lipun yhteishinnan, oli kohtuuton edellytys ja esti hänen pääsynsä palvelujen pariin.

[Yhdenvertaisuus ja tasa-arvolautakunnan ratkaisu](#)

Eduskunnan oikeusasiamies

Kuntien tulee järjestää tilapäinen hätämajoitus myös paperittomille henkilöille

Apulaisoikeusasiamies (AOA) on tarkastellut ratkaisussaan hätämajoituksen järjestämistä ulkomaalaisille paperittomille henkilöille. AOA kiinnittää huomiota siihen, että vaikka oikeutta asuntoon ei sinänsä ole turvattu lainsäädännössä, julkisella vallalla ja tässä tapauksessa kunnilla on velvollisuus tilapäisen hätämajoituksen järjestämiseen myös valtion alueella oleskeleville ulkomaan kansalaisille, vaikka heillä ei olisi oleskeluoikeutta Suomessa. Hätämajoituksessa on AOA:n mukaan kyse ihmisarvoisen elämän välttämättömien vähimmäisedellytysten turvaamisesta. Eduskunnan oikeusasiamiehen kansliaan oli saapunut kanteluita Helsingin kaupungin hätämajoituksesta talvella 2016, mutta AOA käsitteli asiaa myös laajempänä kysymyksenä.

[AOA:n ratkaisu](#)

Maahanmuuttovirastolle huomautus alaikäisen turvapaikka-asiassa

Alaikäisen ilman huoltajaa saapuneen turvapaikanhakijan hakemusta oli käsitelty Maahanmuuttovirastossa (Migri) yli 14 kuukautta. Käsittelyn aikana hakijalle tehtiin iänmääritys, jonka perusteella hakija tulkittiin täysi-ikäiseksi ja hänet siirrettiin aikuisille tarkoitettuun vastaanottokeskukseen. Tämän jälkeen järjestetyssä kuulemistilaisuudessa kävi ilmi, että hakijan on mahdollista saada kotimaastaan henkilöllisyystodistus. Todistuksen perusteella hakija tulkittiin uudelleen alaikäiseksi ja siirrettiin takaisin alaikäisille tarkoitettuun vastaanottokeskukseen. Eduskunnan oikeusasiamies (EOA) antoi Migrille huomautuksen asian käsittelyn viivästymisestä sekä hyvän hallinnon vastaisista puutteista iän selvittämiseen liittyvässä menettelyssä. EOA toteaa ratkaisussaan, että pitkällä käsittelyajalla voi olla merkittäviä vaikutuksia alaikäisenä saapuneen hakijan hakemuksen ratkaisemiseen, mikäli hän täysi-ikäistyy käsittelyn aikana. EOA:n mukaan Migrin tulisi myös muuttaa ikätutkimuksiin liittyvää kuulemiskäytäntöään. Hakijaa olisi kuultava ennen ratkaisun tekemistä ainakin siinä tapauksessa, että hänen ikänsä aiotaan korjata täysi-ikäiseksi. EOA piti hyvän hallinnon vastaisena lisäksi sitä, että Maahanmuuttovirasto ei voinut osoittaa antaneensa hakijalle ja hänen edustajalleen asianmukaisia tietoja iän selvittämisestä.

[Oikeusasiamiehen ratkaisu](#)